Cum e lumea

de Veronica D. Niculescu

Dimineaţa devreme, când încă nu mişcă nimeni în toată grădina, un sunet infim trezește puiul de urs.

Dormea cu capul pe labe pe potecă, aproape de gard. A deschis ochii și a văzut făptașul: un fluture roșcat care poposise pe un ciulin, dincolo de gratii, făcând tulpina uscată să trosnească. Este un fluture neobișnuit de mare, cu aripi pestriţe, cum n-a mai văzut niciodată. Ursuleţul întinde gâtul și adulmecă mireasma dulce a florii. Însă la fluture nu poate ajunge. Nu-i simte atingerea delicată pe vârful nasului. Doar gratiile reci, cu vopseaua lor roasă.

De jur împrejur, liniște.

Puiul de urs lovește cu labele din faţă în roata de cauciuc atârnată de-o sfoară. Întins pe spate, o privește cum se leagănă, icnește a plictiseală și se uită iarăși la fluture.

După un timp, apare îngrijitoarea cea grasă, împingând roaba pe cărările grădinii zoologice. Le aruncă de mâncare maimuţelor, porcului spinos și păunilor. Face un pic de curăţenie prin fiecare cușcă, vorbind cu animalele. Când ajunge la urși, pune sferturi de pâine neagră și mere în toate jgheaburile de pe latura lungă a cuștii, vorbind întruna. Așa vorbește ea, îngrijitoarea cea grasă. Despre vreme și despre durerile de oase care o supără acum, la capătul verii, când se simte toamna în aer. Când vede că puiul de urs este treaz și se uită la ea, se îndreaptă de spate, își pune mâinile în șold și îi zice:

— Ia uite, te-ai trezit cu noaptea-n cap, fetiţo. Păi, de ce? Ce griji ai tu, să nu poţi dormi? Ia spune-mi! Vezi că nu spui? Tu n-ai nicio grijă, de-asta taci. Păi, cum să ai, dacă ești doar un copil?

Îngrijitoarea se apleacă peste roabă, ia de acolo o pară zemoasă și i-o întinde ursuleţului.

— Doar un copil, asta ești mătăluţă. Ia la mama! Știu, ușor nu ţi-o fi nici ţie… Cine știe ce viaţă te așteaptă. Când mă uit la maică-ta, mă ia cu fiori. E aici de atâ- ţia ani. Eu o știu de când era ca tine, așa. Și-naintea ei a fost maică-sa. Ei, bunică-ta era un urs sălbatic rău. Prost a sfârșit-o ea, Bruna. Știu, știu… Ia și mănâncă, fetiţo, zice îngrijitoarea.

Apoi ursuleţul rămâne singur din nou. Și ce singur se simte în fiecare dimineaţă ca asta, când mama și ceilalţi doi pui dorm duși, cuibăriţi în grota din celălalt capăt al cuștii…

După ce termină para, își amintește de fluturele cel mare. Se ridică pe labele din spate, întinde gâtul încolo tot ce era de sorbit din floarea mov a ciulinului și a plecat mai departe.

„Departe“, își zice puiul de urs.

Fiindcă, deși s-a născut aici, știe că există o lume întreagă dincolo de cușca asta. De acolo, de departe, vin sunete și mirosuri, nu doar sunetele de pe lacul din preajmă, unde se plimbă vizitatorii cu barca duminica, și nu doar mirosurile de mici și de vată de zahăr din acele duminici. E vorba de un departe mult mai tainic și mai plin de promisiuni, care există în fiecare zi, nu doar în cele de sărbătoare. Acel departe pe care îl bănuiește orice fiinţă, mică sau mare, un loc mai larg, mai cuprinzător decât cel locuit, locul pe care fiecare dintre noi îl simte pulsând înăuntru, deși el, locul, se află în afară. Și puiul oftează de se clatină tulpina uscată a ciulinului.

S-a născut, ca toţi puii de urs, în ianuarie. Medicul veterinar a strigat încântat că este fetiţă. Datorită gulerașului alb, pe care nu-l au decât puţini urși bruni, i-au pus numele Bianca. Bianca are acum șapte luni, e mai mare decât câinii cu care vin oamenii în vizită la zoo, știe să se urce în copacul din cușcă și are gheare lungi cât degetele unui copilaș. E înnebunită după joacă. S-ar juca toată ziua cu fraţii ei. Când însă ei dorm, ca acum, ea visează cu ochii deschiși și se lasă fermecată de câte-o nălucă venită de departe, de dincolo. Ca fluturele nemaiîntâlnit vreodată.

Ursuleţul își suge o gheară și se gândește unde s-o fi dus fluturele. Poate a rămas aici, după colţul cuștii, unde aleea face o buclă ce separă casa urșilor de pădure. Lumea de aici, de lumea de dincolo.

*

Ceea ce s-a întâmplat în clipele următoare la Zoo Sibiu nu avea să fie deslușit prea curând, deși lucrurile care par incredibile au adesea explicaţii dintre cele mai simple.

Limpede este un singur lucru acum, când ursuleţul Bianca gonește pe alee, pe urmele fluturelui: e splendid în lumea de dincolo de gratii! Pe partea dreaptă este un lac lunguieţ, raţe sălbatice se trezesc și foșnesc în desiș, iar în stânga e marginea pădurii. Șiruri de copaci își trimit umbrele lungi până departe, ca pentru a-și marca teritoriul. Valea dintre pădure și lac este ca o palmă întinsă, oferind diamante: iarba este plină de rouă. Ursuleţul aleargă îmbătat de fericire, scuturând din căpșorul rotund, împingând cât poate de tare în labe și spărgând valuri de aer cu pieptul. Blăniţa îi saltă în spinare ca un cojoc cu un număr prea mare. Când lacul se termină, se termină și pădurea. Acum, în luminișul tăiat de poteca pietruită ce face legătura între grădina zoologică și oraș, ursuleţul înaintează nestingherit. Nicăieri, niciun om. Bianca aleargă, aleargă, înnebunită de întinderea nesfârșită pe care a bănuit-o în unele zile, pe care a visat-o în unele nopţi, dar pe care nu și-a putut-o închipui întocmai așa.

Acum a ieșit de pe alee.

Acum a intrat într-un parc.

Acum s-a ascuns după un tufiș, așteptând să treacă un alergător cu căști la urechi.

Acum aleargă printre tufe și copaci, strivind ierburi înalte și ude, făcând tumbe, oprindu-se ca să adulmece ciuperci și să soarbă apa dimineţii adunată în scobiturile buturugilor groase.

Acum se odihnește într-un petic de soare, sprijinită cu spatele de un ciot, cu labele din faţă întinse pe lângă corp, cu ochii larg deschiși și cu respiraţia tăiată.

Iar acum pornește din nou înainte, unde vede cu ochii, pe lângă locul de joacă al copiilor, pe lângă căruţa miniaturală unde un ponei blond este deja înhămat și-un bărbat mustăcios fumează așezat pe o bancă, așteptându-și clienţii, copilași pe care să-i plimbe de jur împrejurul Parcului Sub Arini. Apoi pe malul șerpuit al pârâului Trinkbach, unde sunt mușuroaie de cârtiţă, până sub un pod mititel. De aici până în orașul care se trezește mai este doar o azvârlitură de băţ.

*

Cam în același timp, într-o cameră din centrul Sibiului suna telefonul. Mara Dumitrescu tocmai se pregătea să plece de-acasă.

— Vai, ce bine că te-am prins. E un urs în oraș! a strigat mama fetei.

— În oraș? Cum să fie? Ce urs?

— Este! Au zis la televizor. E alarmă. Să nu ieși din casă! a turuit mama.

— Cum să nu ies, dacă trebuie să mă duc la serviciu? Și trebuie să trec mai întâi pe la Pașapoarte. Iar exagerează la știri…

— Nu, Mara, nu te duci nicăieri. Dă drumul la televizor și-o să vezi!

După ce-a terminat conversaţia, Mara a ezitat două clipe. A aruncat o privire spre telecomandă și una la ceas. Și a plecat imediat.

Trebuia să ajungă la bibliotecă la opt și jumătate, nu-și permitea să întârzie, era angajată abia de o lună. Iar la Pașapoarte, la opt. Of, mama o considera și acum tot o fetiţă, deși a terminat facultatea în vara asta. O suna din Deva și dacă se anunţa un cutremur în București. Îi înţelegea grijile, dar nici chiar așa. Acum, asta mai lipsea. Un urs! Ce urs? O fi un urs în Brașov și mama a înţeles că e aici, la Sibiu.

La toate astea s-a gândit Mara Dumitrescu, coborând din cămăruţa ei cu chirie și ieșind în piaţeta pietruită din centrul vechi, unde era atât de liniște, încât se auzeau porumbeii gângurind pe sub streșini.

Cândva, orașul acesta fusese pentru ea un teritoriu necunoscut. Se simţise aici ca o străină. Acum însă îi știe fiecare cotlon. De la o vreme, își dorește foarte tare să plece. Să călătorească. Să vadă și alte locuri, să cunoască și alte orașe, ba chiar alte ţări. De asta gonește așa către Pașapoarte. E încântată că a fost invitată la un festival de poezie în Serbia. În septembrie, o să-și citească poeziile pe o scenă de pe malul Dunării, în Belgrad. Mara nu a văzut Dunărea decât o singură dată, și atunci doar din tren.

*

Când urcă de pe malul pârâului și pășește pe asfalt, Bianca intră în oraș. E uluită de tot ce vede aici. De-o parte și de alta sunt case, cu grădini și garduri înalte. Puiul de urs se miră: oamenii trăiesc de bunăvoie în cuști? Și cum se face că, înaintând spre inima orașului, nu se vede niciun om nicăieri? Pesemne că dorm în cotloanele lor. Dar iată că tremură o perdea la o fereastră. Și încă una. Apoi apar și oamenii, rari, unul ici, altul dincolo.

Un paznic doarme pe o bancă, la intrarea într-un cămin studenţesc. Puiul de urs se apropie și-i adulmecă ghetele, apoi pleacă tiptil mai departe.

O bătrână care mătură scările Tribunalului o vede cu coada ochiului, însă crede că este un câine.

— Uuui, câtămai dulăul! Marș de-aici! strigă ea.

În tot acest timp, „BREAKING NEWS: Un urs în libertate în centrul Sibiului!". Uriaș, titlul curge pe toate canalele de știri. Vestea, din ce în ce mai umflată, circulă iute. Perdelele tremură tot mai des la ferestre. Ușile și porţile se încuie precaut, pe dinăuntru. Clic, clic. Și iarăși clic, clic: pușca unui medic veterinar și a unui vânător, așteptând ivirea ursului în cătare.

*

Când intră în curtea Direcţiei Generale de Pașapoarte, visând la luminiţele de pe Dunăre, Mara Dumitrescu simte în aer o vibraţie ciudată, chiar înainte să audă sau să vadă ceva.

Aude niște strigăte, dar înţelege târziu că se striga la ea. Vede niște oameni sus, la ferestre, dar nu înţelege ce vor de la ea.

— Ieși!

— Pleacă!

— Domnișoară, n-auzi?! Du-te de-aici!

— Trântește-te la pământ!

Sub bolta de la intrarea în curtea interioară, Mara încremenește privind la toţi oamenii ăștia. Par să fie funcţionari, dar uite și niște jandarmi, poliţiști, uite și doi oameni cu pușca la umăr.

— Ce se întâmplă?… bâiguie fata.

Abia atunci, uitându-se înainte, în locul către care sunt aţintite puștile, vede și ea. În capătul curţii, lângă zidul galben cu tencuială scorojită, într-un ghiveci mare de lemn, scăldat în lumina soarelui, este ursul. Ridicat între mușcatele curgătoare, pipăie cu labele din faţă peretele, căutând să-l escaladeze cumva și să dispară de-aici. Însă zidul este înalt și imposibil de trecut. Ursuleţul pricepe și scâncește, privind peste umăr înapoi, în curtea pustie. Știe că este înconjurat de oameni acum. I-a văzut și i-a auzit, sunt sus, de jur împrejur, strigă la el ca la o arătare îngrozitoare:

— Ursul!

— Uite-l!

— Nu-l pierdeţi din ochi! Să nu iasă viu de aici!

Însă acolo, la intrare, este încă pustiu. Un singur om, chiar sub boltă, o fată mărunţică pe care poate c-ar reuși s-o păcălească, să treacă în goană pe lângă ea, să fugă pe unde-a venit, străduţă cu străduţă înapoi, prin parc, pe lângă omul cu ponei, pe lângă buturugi și ciuperci, prin valea presărată cu rouă, da, înapoi, pe urmele fluturelui, și înapoi prin ușiţa uitată deschisă de îngrijitoarea cea bună, lângă roata de cauciuc, lângă fraţi, lângă mamă. Să fugă!

Clic, se aude. Clic, iarăși.

Fără să mai stea o clipă pe gânduri, Mara se repede spre urs chiar în clipa în care și ursul pare că dă să fugă înspre ea.

— Foc! se aude un strigăt.

— Nu trageţi! strigă fata, cu o forţă pe care nu-și închipuise c-o are.

Din câteva salturi, a și ajuns lângă el. Se pune cu tot trupul ei subţirel în faţa animalului. Ursul, care părea mai zdravăn când era ridicat pe labele din spate, s-a făcut mic acum, stă ghemuit în spatele ei, mârâind și înfigându-și ghearele în pământ.

O pală puternică de vânt străbate brusc curtea. Un pocnet și pietrele din pavaj se înroșesc într-o clipă.

— Nu, nu!... strigă Mara.

Dar nu, nu se poate să fi tras. S-ar fi auzit mult mai puternic. S-or fi trântit niște ferestre, vreo ușă. Și nu, pe pavaj nu e sânge. Vântul scutură mușcatele din ghiveci.

Petale lângă petale se aștern pe jos, în timp ce puștile tremură pe umărul celor care încă așteaptă.

— E doar un pui, le strigă fata, cu braţele deschise. Nu vedeţi? Pare mare, dar e numai un pui!

Îi tremură mâinile când spune asta și, fără să-și dea seama de ce, gândul îi zboară dintr-odată la mama.

Urletele mulţimii se transformă în vorbe, apoi vorbele-n șoapte, șoaptele-n răsuflări de ușurare:

— E-un pui! se aude de ici și de colo.

— Da, domnule, e numai un pui.

— N-o fi vrut decât să vadă și el cum e lumea...

Lumea se uită la ursuleţ. Ursuleţul privește fermecat petalele roșii ale mușcatelor, purtate de vânt prin faţa ochilor săi înainte să se aștearnă pe jos. Seamănă atât de mult cu fluturele pe urmele căruia a plecat de acasă!

1. În ce anotimp se desfășoară acţiunea? Justifică-ţi răspunsul printr-o secvenţă din text.
2. Alege varianta corectă, menționând pasajele din text care te-au ajutat să răspunzi. Acțiunea se desfășoară:
   a. pe parcursul primelor ore ale dimineţii;
   b. pe parcursul după-amiezii;
   c. pe parcursul unei zile.
3. În text sunt menţionate numele a patru orașe din România. Identifică-le și precizează în care dintre acestea se desfășoară acţiunea.
4. Identifică în text pasajul în care sunt numite animalele hrănite de îngrijitoare înaintea puiului de urs.
5. Precizează la ce persoană este relatată întâmplarea.
6. Notează, în caiet, personajele care apar în text.
7. Identifică, în ultima secvență a textului, un paragraf în care mai multe personaje se comportă ca unul singur. Prin ce cuvânt sunt numite acele personaje?
8. Transcrie un dialog din text în care se exprimă furia mulțimii. De ce se manifestă oamenii în acest fel?
9. Care este cel mai arzător vis al puiului de urs? Identifică secvenţa în care este prezentat acest vis.
10. Imaginează-ți ce s-a întâmplat cu puiul de urs după ce a fost salvat de Mara, în acea dimineață. Redactează o narațiune de 5 – 10 rânduri în care să surprinzi evenimentele ce au urmat.
11. Imaginează-ţi că ești Mara. Redactează o pagină de jurnal în care să relatezi experienţa pe care ai trăit-o când ai salvat puiul de urs, exprimându-ți emoțiile și reacțiile față de eveniment.